

**«Бекітілген»
Астана қаласы әкімдігінің
«№ 4 қалалық емхана»
ШЖҚ МКК
Бақылау кеңесінің шешімімен
№ 1 хаттама
2023 жылғы «15» наурыз**

**Астана қаласы әкімдігінің «№ 4 қалалық емхана» ШЖҚ МКК
Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл
жөніндегі шаралар туралы
Ереже
(Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат)**

ҚР 29-4

Астана қаласы

Мазмұны

1. Жалпы ережелер.....	3
2. Ереженің мақсаттары мен міндеттері.....	6
3. Медициналық ұйымда сыбайлас жемқорлықтың алдын алу жөніндегі шараларды нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету.....	6
4. Медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттары.....	7
5. Медициналық ұйымның сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаты.....	8
6. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс шаралар және оларды медициналық ұйымда қолдану тәртібі.....	9
7. Медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жауапты лауазымды адамды айқындау.....	10
8. Медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін бағалау.....	10
9. Мүдделер қақтығысын анықтау және реттеу.....	11
10. Мүдделер қақтығысы туындауы мүмкін жағдайлар.....	12
11. Медициналық ұйым қызметкерлерінің мінез құлық стандарттары.....	14
12. Қызметкерлерді оқыту және оларға кеңес беру.....	14
13. Ішкі бақылау және аудит.....	15
14. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс қимыл саласындағы құқық қорғау және өзге де мемлекеттік органдармен ынтымақтастық.....	16

1. Жалпы ережелер

1. Астана қаласы әкімдігінің "№ 4 қалалық емхана" ШЖҚ МКК - де сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар туралы осы ереже (бұдан әрі-Ереже) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы негізінде және оған сәйкес әзірленді.

2.Ережеде қолданылатын терминдер мен анықтамалар:

1) сыбайлас жемқорлық-жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың жеке өзі немесе делдалдар арқылы мүліктік (мүліктік емес) игіліктерді алу немесе алу мақсатында өздерінің лауазымдық (қызметтік) өкілеттіктерін және олармен байланысты мүмкіндіктерді заңсыз пайдалануы немесе үшінші тұлғалар үшін артықшылықтар, сол сияқты осы тұлғаларға игіліктер мен артықшылықтар беру арқылы пара беру; Сондай-ақ, сыбайлас жемқорлық заңды тұлғаның атынан немесе оның мүддесі үшін аталған әрекеттерді жасау болып табылады ("сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" ҚР Заңының 1-бабының 6-тармақшасы);

2) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс - қимыл-сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеп-тексеру және олардың салдарын жою жөніндегі өз өкілеттіктері шегіндегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің қызметі (1-баптың 9-тармақшасы "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы"ҚР Заңы);

3) әкімшілік-шаруашылық функциялар-Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген тәртіппен ұйымның балансындағы мүлікті басқару және оған билік ету құқығы;

4) мемлекеттік ұйымда немесе квазимемлекеттік сектор субъектисінде басқару функцияларын орындайтын адам-көрсетілген ұйымдарда ұйымдық-өкімдік немесе әкімшілік-шаруашылық функцияларды тұрақты, уақытша не арнайы өкілеттік бойынша орындайтын адам;

5) мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адам-жергілікті өзін-өзі басқару органдарына сайланған адам; Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының Президенттігіне, Қазақстан Республикасы Парламентінің немесе мәслихаттарының депутаттығына, аудандық маңызы бар қалалардың, кенттердің, ауылдардың, ауылдық округтердің әкімдеріне кандидат ретінде тіркелген азамат, сондай-ақ жергілікті өзін-өзі басқарудың сайланбалы органының мүшелігіне; еңбегіне ақы төлеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік бюджеті қаражатынан жүргізілетін жергілікті өзін-өзі басқару органында тұрақты немесе уақытша жұмыс істейтін қызметші; мемлекеттік ұйымда немесе квазимемлекеттік сектор субъектисінде басқару

функцияларын орындайтын адам, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің және оның ведомстволарының қызметшілері; Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы заңнамасына сәйкес әрекет ететін азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның қызметшілері, Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның қызметшілері;

6) мүдделер қақтығысы-жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, оларға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың жеке мүдделері мен олардың лауазымдық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, бұл ретте аталған адамдардың жеке мүдделері олардың өздерінің лауазымдық міндеттерін орындамауына және (немесе) тиісінше орындамауына әкеп соғуы мүмкін;

7) сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат-сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтуға, қоғамның мемлекеттік органдардың қызметіне сенімін арттыруға бағытталған құқықтық, әкімшілік және ұйымдастырушылық шаралар және қолданыстағы заңнамаға сәйкес өзге де шаралар;

8) сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер-қолданыстағы заңнамада белгіленген және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алуға бағытталған шектеулер;

9) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық-заңда әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылық белгіленген, сыбайлас жемқорлық белгілері бар құқыққа қарсы кінәлі іс-әрекет (әрекет немесе әрекетсіздік);

10) Сыбайлас жемқорлық тәуекелі-сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туындау мүмкіндігі;

11) сыбайлас жемқорлықтың алдын алу-сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің алдын алу шаралары жүйесін әзірлеу және енгізу жолымен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды зерделеу, анықтау, шектеу және жою жөніндегі қызметі;

12) ұйымдастырушылық-өкімдік функциялар-Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген тәртіппен қызмет бойынша бағынысты адамдардың орындауы үшін міндетті бұйрықтар мен өкімдер шығаруға, сондай-ақ бағыныстыларға қатысты көтермелеу шаралары мен тәртіптік жазаларды қолдануға берілген құқық;

13) контрагент-еңбек қатынастарын қоспағанда, ұйым шарттық қатынастарға түсетін кез келген қазақстандық немесе шетелдік заңды немесе жеке тұлға;

14) пара-лауазымды адамның жеке өзі немесе делдал арқылы ақша, бағалы қағаздар, өзге де мүлік алуы не оған мүліктік сипаттағы қызметтерді заңсыз көрсету, пара берушінің немесе ол өкілдік ететін адамдардың пайдасына әрекеттер (әрекетсіздік) жасағаны үшін өзге де мүліктік құқықтар беру түрінде, егер мұндай әрекеттер (әрекетсіздік) лауазымды адамның

қызметтік өкілеттігіне кірсе не егер лауазымды адамның бұл лауазымдық жағдайға байланысты мұндай әрекеттерге (әрекетсіздікке), сондай-ақ қызметтегі жалпы қамқорлыққа ықпал етуі мүмкін;

15) бопсалау адамның пара берушінің немесе ол өкілдік ететін адамдардың заңды мүдделеріне нұқсан келтіруі мүмкін іс-әрекеттер жасау қатерімен пара талап етуін не құқық қорғау мүдделері үшін зиянды салдарларды болғызбау мақсатында пара беруге мәжбүр болған жағдайларды қасақана жасауды білдіреді;

16) коммерциялық пара беру-ұйымда басқару функцияларын орындайтын адамға ақшаны, бағалы қағаздарды, өзге де мүлікті заңсыз беру, оған мүліктік сипаттағы қызметтер көрсету, осы адамның атқаратын қызметтік жағдайына байланысты беруші мүддесінде іс-әрекеттер (әрекетсіздік) жасағаны үшін өзге де мүліктік құқықтар беру;

17) мүдделер қақтығысы-медициналық ұйым қызметкерінің жеке мүдделілігі (тікелей немесе жанама) оның лауазымдық (еңбек) міндеттерін тиісінше орындауына әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін және медициналық ұйым қызметкерінің жеке мүдделілігі мен медициналық ұйымның құқықтары мен заңды мүдделері арасында құқықтарға зиян келтіруге әкеп соғуы мүмкін қайшылық туындайтын немесе туындауы мүмкін жағдай қызметкер болып табылатын медициналық ұйымның заңды мүдделеріне, мүлкіне және (немесе) іскерлік беделіне;

18) медициналық немесе фармацевтикалық қызметкердің мүдделерінің қақтығысы-медицина қызметкерінің немесе фармацевтикалық қызметкердің кәсіби қызметін жүзеге асыру кезінде олардың жеке басына не компания өкілі арқылы медициналық қызметкердің немесе фармацевтикалық қызметкердің жеке мүдделілігі арасындағы қайшылық салдарынан олардың кәсіби міндеттерін тиісінше орындауына әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін материалдық пайда немесе өзге де артықшылық алуға жеке мүдделілігі туындайтын жағдай — қызметкер және пациенттің мүдделері;

19) медициналық немесе фармацевтикалық қызметкердің лауазымдық (қызметтік) міндеттерін тиісінше атқаруына әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін жеке мүдделілігі деп медициналық немесе фармацевтикалық қызметкердің лауазымдық (қызметтік) міндеттерін атқару кезінде ақша, құндылықтар, өзге де мүлік немесе мүліктік сипаттағы қызметтер түріндегі кірістерді, өзі үшін немесе өзі үшін өзге де мүліктік құқықтарды алу мүмкіндігі түсініледі үшінші тұлғалар;

20) сыбайлас жемқорлық қылмыс субъектілері - пара берушінің мүддесі үшін тиісті іс-әрекеттерді орындауға өкілеттігі болмаса да, бірақ өзінің лауазымдық жағдайына байланысты бұл әрекеттерді басқа адамдар жасауға шаралар қолдана алатын адамдар;

21) мүліктік игіліктер мен артықшылықтарды алу деп қылмыс субъектісіне жататын адамның өзі үшін ғана емес, сондай-ақ өтеусіз көрсетілетін, қызметтердің барлық түрлеріне ақы төлеуге жататын басқа да адамдар немесе ұйымдар үшін қабылдауы не жеңілдіктерді заңсыз

пайдалану, құрылыс, жөндеу жұмыстарын жүзеге асыру, санаторийлік немесе туристік жолдамалар, жол жүру билеттері, несиелер немесе жеңілдікті шарттармен кредиттер және т. б. Сыбайлас жемқорлық қылмыстар жасауға қатысушы болған не жоғарыда аталған адамдарға пара беру мақсатында оларға мүліктік игіліктер мен артықшылықтар беруге құқыққа қайшы келген не бұған ықпал еткен өзге де жеке тұлғалар сыбайлас жемқорлық қылмыстары үшін жауапты болады.

2. Мақсаттары мен міндеттері Ережелер

3. Ереженің мақсаты медициналық ұйымда сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі жұмысты қамтамасыз ету болып табылады.

4. Ереженің міндеттері:

1) медициналық ұйымның қызметкерлерін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі жұмысты нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасағаны үшін жауапкершілік туралы хабардар ету;

2) медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттарын, қызмет бағыттарын және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі шараларды айқындау;

3) медициналық ұйымда сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және оған қарсы іс-қимылға бағытталған шараларды әзірлеуді және іске асыруды әдістемелік қамтамасыз ету.

3. Медициналық ұйымда сыбайлас жемқорлықтың алдын алу жөніндегі шараларды нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету

5. Медициналық ұйым сыбайлас жемқорлықтың алдын алу шараларын қабылдауға міндетті.

6. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес саласындағы негізгі нормативтік құқықтық актілер:

1) Біріккен Ұлттар Ұйымының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы конвенциясы (Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 4 мамырдағы № 31-IV Заңы)

2) Қазақстан Республикасының Конституциясы,

3) "Қазақстан Республикасының 2015-2025 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясы туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 26 желтоқсандағы № 986 Жарлығы;

3) Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі (бұдан әрі - ҚК);

4) Қазақстан Республикасының Қылмыстық - процестік кодексі (бұдан әрі - ҚІЖК);

5) "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410 - V Заңы (бұдан әрі - "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Заң) және сыбайлас

жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі бағыттары мен нақты шараларын көздейтін басқа да нормативтік құқықтық актілер.

4. Медициналық ұйымдағы сыбайлас

жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттары

7. Медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл шараларының жүйесі мынадай түйінді қағидаттарға негізделеді:

1) медициналық ұйым саясатының қолданыстағы заңнамаға және жалпы қабылданған нормаларға сәйкестігі қағидаты.

2) іске асырылып жатқан сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралардың Қазақстан Республикасының Конституциясына, Қазақстан Республикасының заңнамасына және медициналық ұйымға қолданылатын өзге де нормативтік құқықтық актілерге сәйкестігі.

3) басшылықтың жеке үлгісі принципі. Ұйым басшылығының сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік мәдениетін қалыптастырудағы және сыбайлас жемқорлықтың алдын алу мен оған қарсы іс-қимылдың ұйымышilik жүйесін құрудағы басты рөлі.

4) қызметкерлерді тарту қағидаты. Медициналық ұйым қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың ережелері туралы хабардар болуы және олардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар мен рәсімдерді қалыптастыруға және іске асыруға белсенді қатысуы.

5) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы рәсімдердің сыбайлас жемқорлық тәуекеліне пропорционалдылық қағидаты. Медициналық ұйымды, оның басшылары мен қызметкерлерін сыбайлас жемқорлық қызметіне тарту ықтималдығын төмендетуге мүмкіндік беретін іс-шаралар кешенін әзірлеу және орындау осы ұйымның қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ескере отырып жүзеге асырылады.

6) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы рәсімдердің тиімділігі қағидаты. Медициналық ұйымда құны төмен, іске асырудың қарапайымдылығын қамтамасыз ететін және елеулі нәтиже беретін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шараларды қолдану.

7) жауапкершілік және жазаның бұлтартпастығы қағидаты. Еңбек міндеттерін орындауға байланысты сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасаған жағдайда атқаратын лауазымына, жұмыс өтіліне және өзге де жағдайларға қарамастан медициналық ұйымның қызметкерлері үшін жазаның бұлтартпаушылығы, сондай-ақ ішкі ұйымдық сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты іске асырғаны үшін медициналық ұйым басшылығының дербес жауапкершілігі.

8) қызметтің ашықтығы қағидаты. Медициналық ұйымда қабылданған медициналық қызметті жүзеге асырудың сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттары туралы контрагенттерді, әріптестерді, Тапсырыс берушілерді, пациенттерді, сондай-ақ жұртшылықты хабардар ету.

9) тұрақты бақылау және тұрақты мониторинг қағидаты. Енгізілген сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар мен рәсімдердің тиімділігіне мониторингті, сондай-ақ олардың орындалуын бақылауды тұрақты жүзеге асыру.

5. Медициналық ұйымның сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаты

8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты әзірлеу мен іске асырудың жалпы тәсілдері:

1) медициналық ұйымның сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаты медициналық ұйымның қызметіндегі сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алуға және жолын кесуге бағытталған өзара байланысты қағидаттар, рәсімдер мен нақты іс-шаралар кешенін білдіреді.

2) ұйымда іске асырылатын сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат туралы мәліметтер осы Ережеде, сондай-ақ медициналық ұйымның барлық қызметкерлері орындауға міндетті өзге де жергілікті нормативтік актілерде бекітіледі.

9. Медициналық ұйымда қабылданған сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат туралы қызметкерлерді хабардар ету.

9.1. Бекітілген сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат медициналық ұйымның барлық қызметкерлерінің назарына жеткізіледі.

9.2. Қызметкерлердің саясат мәтініне кедергісіз қол жеткізу мүмкіндігі қамтамасыз етіледі.

10. Саясатта көзделген сыбайлас жемқорлыққа қарсы шараларды іске асыру.

10.1. Бекітілген сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат медициналық ұйымның қызметінде тікелей іске асырылуға және қолдануға жатады. Аталған саясатты іске асыру үшін медициналық ұйымда тиісті шаралар, оның ішінде осы Ережеде ұсынылған шаралар әзірленеді.

11. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты қолдануды талдау және қажет болған жағдайда оны қайта қарау.

11.1. Медициналық ұйымда сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты іске асыру барысы мен тиімділігінің тұрақты мониторингі жүзеге асырылады.

11.2. Мониторинг нәтижелері бойынша іске асырылатын сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралардың тиімсіздігі анықталған жағдайда сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатқа қажетті толықтырулар мен өзгерістер енгізіледі.

11.3. Қабылданған сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты қайта қарау ҚР қолданыстағы заңнамасына және т. б. өзгерістер енгізілген жағдайда да жүргізілуі мүмкін.

12. Осы Ереженің қолданылу саласы және оның қолданысына түсетін орны адамдар тобы.

12.1. Саясаттың ықпалына түсетін адамдардың негізгі тобы атқаратын лауазымына және атқаратын функцияларына қарамастан, онымен еңбек

қатынастарында жүрген медициналық ұйымның қызметкерлері болып табылады.

12.2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат оның қолданылуы басқа адамдарға, мысалы, ұйым өзге шарттық қатынастарға түсетін жеке және (немесе) заңды тұлғаларға да қолданылатын жағдайлар мен талаптарды бекіте алады. Бұл жағдайлар, шарттар мен міндеттемелер медициналық ұйым контрагенттермен жасасатын шарттарда бекітіледі.

6. Медициналық ұйымда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралар және оларды қолдану тәртібі

13. Медициналық ұйымда мынадай сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралар іске асырылады:

13.1. Нормативтік қамтамасыз ету, мінез-құлық стандарттарын бекіту және ниеттер декларациясы бөлігінде: сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс — қимыл жөніндегі шаралар туралы ережені әзірлеу және қабылдау-медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат; қызметкерлердің лауазымдық нұсқаулықтарында тиісті ережелерді бекіту; қызметкерлермен еңбек шарттарына сыбайлас жемқорлыққа қарсы ережелерді енгізу; ұйымның шаруашылық қызметіне байланысты шарттарға, сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты ескертпеге; қажет болған жағдайда өзге де жергілікті нормативтік актілерді әзірлеу.

13.2. Қызметкерлерді оқыту және ақпараттандыру бөлігінде: қызметкерлерді ұйымдағы сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл мәселелерін регламенттейтін нормативтік құжаттармен жыл сайын таныстыру; сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша оқыту іс-шараларын жүргізу; сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар мен рәсімдерді қолдану (сақтау) мәселелері бойынша қызметкерлерге жеке консультация беруді ұйымдастыру.

13.3. Медициналық ұйымның ішкі бақылау және аудит жүйесінің ұйымның сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатының талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету бөлігінде: қызметкерлердің барлық санаттарының жергілікті нормативтік актілер талаптарын сақтауын тұрақты бақылауды жүзеге асыру; бухгалтерлік есеп деректерін, бухгалтерлік есептің бастапқы құжаттарының болуы мен дұрыстығын тұрақты бақылауды жүзеге асыру; сыбайлас жемқорлық тәуекелі жоғары салалардағы шығыстардың экономикалық негізділігіне тұрақты бақылауды жүзеге асыру; іскерлік сыйлықтармен алмасу, өкілдік шығыстар, қайырымдылық қайырымдылықтар, сыртқы консультанттарға сыйақылар.

13.4. Сарапшыларды тарту бөлігінде: сыртқы аудитті мерзімді жүргізу; сыбайлас жемқорлыққа қарсы шараларды ұйымдастыру мен ұйымдастырудың шаруашылық қызметін жүзеге асыру кезінде сыртқы тәуелсіз сарапшыларды тарту.

13.5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жүргізілетін жұмыстың нәтижелерін бағалау бөлігінде: сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл

жөніндегі жұмыстың нәтижелеріне тұрақты бағалау жүргізу; сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы жүргізіліп жатқан жұмыстар мен нәтижелер туралы есепті материалдарды дайындау және тарату.

13.6. Медициналық ұйым осы Ереженің құрамдас бөлігі ретінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шараларды іске асыру жоспарын бекітеді.

7. Медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл үшін жауапты лауазымды адамды анықтау

14. Медициналық ұйымның басшысы немесе ол тиісті бұйрықпен уәкілеттік берген тұлға медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс - қимылға жауапты тұлға (бұдан әрі-жауапты тұлға) болып табылады.

15. Жауапты тұлғаның қызметіне: медициналық ұйым қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын анықтауға бағытталған бақылау іс-шараларын жүргізуді; сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне бағалау жүргізуді ұйымдастыруды; қызметкерлерді өзге ұйымның немесе жеке тұлғаның мүддесінде немесе атынан сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермелеу жағдайлары туралы, сондай-ақ ұйым қызметкерлерінің, контрагенттерінің немесе өзге де сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасау жағдайлары туралы хабарламаларды қабылдауды және қарауды қамтиды мүдделер қақтығысы туралы мәліметтерді қабылдауды ұйымдастыру; сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша оқыту іс-шараларын ұйымдастыру және қызметкерлерге жеке кеңес беру; медициналық ұйымның қызметіне сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша инспекциялық тексерулер жүргізу кезінде бақылау-қадағалау және құқық қорғау органдарының уәкілетті өкілдеріне жәрдем көрсету; жедел-ізвестіру іс-шараларын қоса алғанда, сыбайлас жемқорлық қылмыстардың жолын кесу немесе тергеу жөніндегі іс-шараларды жүргізу кезінде құқық қорғау органдарының уәкілетті өкілдеріне; сыбайлас жемқорлыққа қарсы жұмыс нәтижелеріне бағалау жүргізу және тиісті есепті материалдарды дайындау; медициналық ұйымның сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жасау.

8. Медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін бағалау

16. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін бағалаудың мақсаты медициналық ұйымның қызметіндегі нақты процестер мен іскерлік операцияларды анықтау болып табылады, оларды іске асыру кезінде қызметкерлердің жеке пайда алу мақсатында да, ұйымның пайдасын алу мақсатында да сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасау ықтималдығы жоғары.

16.1. Медициналық ұйымда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің мынадай санаттары (топтары) бөлінеді.

16.1.1. Процестер бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: медициналық қызметті жүзеге асыру; ақылы медициналық қызметтер көрсету; сатып алу және өзге де Қаржы-шаруашылық қызмет.

16.1.2. Қызметкерлердің санаттары бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: медициналық ұйымның басшылығы (директор, қызметтердің (бөлімшелердің) басшылары;бухгалтер, бас бухгалтер; меңгеруші. медициналық қызметкерлер.

16.2. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайту мақсатында медициналық ұйымда мынадай тетіктер іске асырылады: медициналық ұйымның Денсаулық сақтау туралы заңнамада белгіленген негізгі функцияларын жүзеге асыру жөніндегі қызметінің жергілікті нормативтік актілерінде егжей-тегжейлі бекіту; медициналық ұйымның ақылы қызметтер көрсету жөніндегі қызметінің жергілікті нормативтік актілерінде егжей-тегжейлі бекіту; қолданыстағы заңнаманың талаптарына сәйкес медициналық ұйым қызметінің ақпараттық ашықтығын қамтамасыз ету; қызметкерлердің жекелеген санаттары үшін қажетті шектеулерді енгізу; сондай-ақ өзге де тетіктер.

9. Мүдделер қақтығысын анықтау және реттеу

17.Медициналық ұйым қызметкерлерінің қызметіндегі мүдделер қақтығысын уақтылы анықтау сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алудың негізгі элементтерінің бірі болып табылады.

17.1. Медициналық ұйымдағы мүдделер қақтығысын анықтау және алдын алу жөніндегі медициналық ұйымның қызметі осы Ережемен реттеледі;

17.2.Медициналық ұйымдағы мүдделер қақтығысын басқарудың негізгі принциптері: нақты немесе ықтимал мүдделер қақтығысы туралы ақпаратты ашудың міндеттілігі;

әрбір мүдделер қақтығысы анықталған кезде ұйым үшін бедел тәуекелдерін жеке қарау және бағалау және оны реттеу; мүдделер қақтығысы және оны реттеу процесі туралы мәліметтерді ашу процесінің құпиялылығы; мүдделер қақтығысын реттеу кезінде ұйым мен қызметкердің мүдделерінің теңгерімін сақтау; қызметкер уақтылы ашқан және реттелген мүдделер қақтығысы туралы хабарлауға байланысты қызметкерді қудалаудан қорғау (алдын алды) ұйым.

17.3.Мүдделер қақтығысын ашуға және реттеуге байланысты медициналық ұйым қызметкерлерінің жалпы міндеттері: іскерлік мәселелер бойынша шешімдер қабылдау және өзінің еңбек міндеттерін орындау кезінде ұйымның мүдделерін басшылыққа алу — өзінің жеке мүдделерін, туыстары мен достарының мүдделерін ескерместен; мүдделер қақтығысына әкелуі мүмкін жағдайлар мен жағдайлардан (мүмкіндігінше) аулақ болу; туындаған (нақты) немесе ықтимал мүдделер қақтығысын ашу; туындаған мүдделер қақтығысын реттеуге ықпал ету.

17.4. Медициналық ұйым қызметкерінің мүдделер қақтығысын ашудың жалпы тәртібі: Жұмысқа қабылдау кезінде мүдделер қақтығысы туралы мәліметтерді ашу; жаңа лауазымға тағайындау кезінде мүдделер қақтығысы туралы мәліметтерді ашу; мүдделер қақтығысы жағдайларының туындауына қарай мәліметтерді біржолғы ашу; мүдделер қақтығысы туралы мәліметтерді ашу жазбаша түрде жүзеге асырылады.

17.5. Мүдделер қақтығысы туралы келіп түскен ақпаратты ұйым үшін туындайтын тәуекелдердің ауырлығын бағалау және мүдделер қақтығысын реттеудің неғұрлым қолайлы нысанын таңдау мақсатында осыған уәкілеттік берілген лауазымды адам мұқият тексереді.

17.6. Туындаған мүдделер қақтығысын шешудің ықтимал тәсілдері, оның ішінде: қызметкердің жеке мүдделеріне әсер етуі мүмкін нақты ақпаратқа қол жеткізуін шектеу; ұйым қызметкерінің ерікті түрде бас тартуы немесе оны мүдделер қақтығысы әсер ететін НЕМЕСЕ БОЛУЫ МҮМКІН мәселелер бойынша талқылауға және шешім қабылдау процесіне қатысудан шеттету (тұрақты немесе уақытша); қайта қарау және қызметкердің функционалдық міндеттерін өзгерту; егер қызметкердің жеке мүдделері функционалдық міндеттеріне қайшы келсе, қызметкерді лауазымынан уақытша шеттету; қызметкерді мүдделер қақтығысына байланысты емес функционалдық міндеттерді орындауды көздейтін лауазымға ауыстыру; қызметкердің ұйымның мүдделерімен жанжал туғызатын өзінің жеке мүддесінен бас тартуы; қызметкердің бастамасы бойынша қызметкерді ұйымнан босату; тәртіптік теріс қылық жасағаны үшін, яғни қызметкердің өзіне жүктелген міндеттерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін жұмыс берушінің бастамасы бойынша қызметкерді жұмыстан шығару. оның Еңбек міндеттері.

10. Мүдделер қақтығысы туындауы мүмкін жағдайлар

18. Медициналық ұйымдағы қызметкерлердің мүдделері қақтығысының туындауы мүмкін жалпы жағдайлар:

18.1. Медициналық ұйымның қызметкері өзінің еңбек міндеттерін орындау барысында өзінің туыстары, достары немесе жеке мүдделері байланысты өзге де адамдар болып табылатын адамдарға материалдық немесе материалдық емес пайда әкелетін шешімдер қабылдауға қатысады.

18.1.1. Медициналық ұйымның қызметкері өзінің туыстары, достары немесе өзінің жеке мүдделілігі байланысты өзге де адамдар болып табылатын адамдарға қатысты кадрлық шешімдер қабылдауға қатысады.

18.1.2. Медициналық ұйымның қызметкері немесе қызметкердің жеке мүдделілігі байланысты өзге тұлға осындай қатынастар орнатуға ниеттенген немесе оның бәсекелесі болып табылатын медициналық ұйыммен іскерлік қатынастары бар өзге ұйымда ақылы жұмысты орындайды немесе орындауға ниетті.

18.1.3. Медициналық ұйымның қызметкері өзі немесе қызметкердің жеке мүдделілігі байланысты өзге тұлға айрықша құқықтарға ие болатын

зияткерлік қызметтің нәтижелері болып табылатын медициналық ұйымның тауарларды сатып алуы туралы шешім қабылдайды.

18.1.4. Медициналық ұйымның қызметкері немесе қызметкердің жеке мүдделілігі байланысты өзге тұлға медициналық ұйыммен іскерлік қарым-қатынасы бар өзге ұйымның бағалы қағаздарына иелік етеді, осындай қарым-қатынас орнатуға ниетті немесе оның бәсекелесі болып табылады.

18.1.5. Медициналық ұйымның қызметкері немесе қызметкердің жеке мүддесі байланысты өзге тұлғаның медициналық ұйыммен іскерлік қарым-қатынасы бар, осындай қарым-қатынас орнатуға ниетті немесе оның бәсекелесі болып табылатын өзге ұйым алдында қаржылық немесе мүліктік міндеттемелері болады.

18.1.6. Медициналық ұйымның қызметкері қызметкердің немесе қызметкердің жеке мүдделілігі байланысты өзге тұлғаның алдында қаржылық немесе мүліктік міндеттемелері бар өзге ұйыммен медициналық ұйымның іскерлік қатынастарын белгілеу (сақтау) туралы шешім қабылдайды.

18.1.7. Медициналық ұйымның қызметкері немесе қызметкердің жеке мүддесі байланысты өзге тұлға медициналық ұйыммен іскерлік қарым-қатынасы бар, осындай қарым-қатынас орнатуға ниетті немесе оның бәсекелесі болып табылатын өзге ұйымнан материалдық игіліктер немесе қызметтер алады.

18.1.8. Медициналық ұйымның қызметкері немесе қызметкердің жеке қызығушылығымен байланысты басқа адам өзінің қарамағындағы қызметкерден немесе қызметкер бақылау функцияларын орындайтын медициналық ұйымның басқа қызметкерінен қымбат сыйлықтар алады.

18.1.9. Медициналық ұйымның қызметкері өзіне жұмысқа орналасу ұсынысы келіп түсетін өзге ұйыммен медициналық ұйымның іскерлік қатынастарын белгілеу, сақтау немесе тоқтату туралы шешім қабылдауға уәкілетті.

18.1.10. Медициналық ұйымның қызметкері өзіне немесе қызметкердің жеке мүдделілігі байланысты басқа адамға коммерциялық мәмілелер жасау кезінде пайда немесе бәсекелестік артықшылықтар алу үшін Еңбек міндеттерін орындау барысында өзіне белгілі болған ақпаратты пайдаланады.

18.2. Медициналық қызметкерлердің кәсіби міндеттерін орындау кезінде олардың мүдделері қақтығысының туындауы мүмкін жағдайлары сонымен қатар мүдделер қақтығысын болдырмау жөніндегі жұмыс тәртібі туралы Ережемен және медициналық ұйымның басшысы бекіткен кәсіби қызметті жүзеге асыру кезінде медициналық немесе фармацевтикалық қызметкерлердің мүдделері қақтығысы туындаған кезде реттеледі.

11. Медициналық ұйым қызметкерлерінің мінез-құлық стандарттары

19. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу жөніндегі жұмыстың маңызды элементі медицина ұйымының корпоративтік мәдениетіне қызметкерлердің

мінез-құлқының сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарын енгізу болып табылады.

19.1. Осы Ереже іскерлік қатынастардың жалпы этикасын қозғайтын және қызметкерлердің және тұтастай алғанда осы кәсіби қоғамдастықта қабылданған ұйымның этикалық, адал мінез-құлқын қалыптастыруға бағытталған медициналық ұйым қызметкерлерінің мінез-құлқының бірқатар жалпы ережелері мен стандарттарын белгілейді. Оларға мыналар жатады: мінез-құлқтың жоғары этикалық стандарттарын сақтау, әріптестер мен пациенттерге құрметпен қарау; кәсіби қызметтің жоғары стандарттарын сақтау; корпоративтік басқарудың үздік тәжірибелерін ұстану; сенім мен өзара құрмет атмосферасын құру және қолдау; адал бәсекелестік принципін ұстану; заңдылықты және өзіне қабылданған шарттық міндеттемелерді сақтау; кадрлық шешімдер қабылдау кезінде объективтілік пен адалдық қағидаттарын сақтау.

12. Қызметкерлерді оқыту және кеңес беру

20. Медициналық ұйымның қызметкерлерін сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл мәселелеріне оқытуды ұйымдастыру кезінде білім алушылардың санаты және оны өткізу уақыты ескеріледі.

20.1. Оқыту мынадай тақырыптар бойынша жүргізіледі: экономиканың мемлекеттік және жеке секторларындағы сыбайлас жемқорлық; сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасағаны үшін заңды жауапкершілік; сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша заңнама талаптарымен және ұйымның ішкі құжаттарымен және оларды ұйым қызметінде қолдану тәртібімен танысу; Еңбек міндеттерін орындау кезінде мүдделер қақтығысын анықтау және шешу; сыбайлас жемқорлық тәуекелі жағдайларында, атап айтқанда, сыбайлас жемқорлық мемлекеттік және муниципалдық, өзге де ұйымдардың лауазымды тұлғалары тарапынан пара бопсалау жағдайларында; сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша құқық қорғау органдарымен өзара іс-қимыл жасау.

20.2. Өткізу уақытына қарай оқытудың мынадай түрлері бөлінеді: тікелей жұмысқа қабылдау кезінде сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша оқыту; қызметкерді сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және оған қарсы іс-қимылға байланысты міндеттерді орындауды көздейтін өзге, неғұрлым жоғары лауазымға тағайындау кезінде оқыту; қызметкерлерді сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы білімдері мен дағдыларын қолдау мақсатында оларды тиісті деңгейде; сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты іске асыруда сәтсіздіктер анықталған жағдайда қосымша оқыту, оның себептерінің бірі сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қызметкерлердің білімі мен дағдыларының жеткіліксіздігі болып табылады.

20.3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша кеңес беру жеке тәртіппен жүзеге асырылады. Мұндай консультацияны жүргізуге жауапты тұлға медициналық ұйымдағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жауапты тұлға болып табылады.

20.4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың және мүдделер қақтығысын реттеудің жеке мәселелері бойынша консультация беру Құпия тәртіппен жүргізіледі.

13.Ішкі бақылау және аудит

21. Медициналық ұйымдағы шаруашылық операцияларды ішкі бақылау ҚР қолданыстағы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

21.1. Медициналық ұйымда ішкі бақылау және аудит жүргізу кезінде Ұйым қызметінің нормативтік құқықтық актілер мен жергілікті нормативтік актілердің талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуді бақылау жүзеге асырылады, оның ішінде: сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және алдын алу жөніндегі жұмыс тұрғысынан маңызды болып табылатын әртүрлі ұйымдастырушылық рәсімдер мен қызмет қағидаларының сақталуын тексеру;

Медициналық және фармацевтикалық қызметкерлерге қойылатын шектеулердің сақталуын бақылау олардың кәсіби қызметін жүзеге асыруы; ұйымның шаруашылық қызметінің операцияларын құжаттауды бақылау; сыбайлас жемқорлық тәуекелі салаларында жүзеге асырылатын операциялардың экономикалық негізділігін тексеру.

21.2. Шаруашылық қызмет операцияларының құжаттамасын бақылау тиісті бұзушылықтардың алдын алуға және анықтауға бағытталған: бейресми есептілікті жасау, жалған құжаттарды пайдалану, жоқ шығыстарды жазу, бастапқы есепке алу құжаттарының болмауы, құжаттар мен есептіліктегі түзетулер, құжаттар мен есептілікті белгіленген мерзімнен бұрын жою және т. б.

21.3.Сыбайлас жемқорлық тәуекелі салаларында жүзеге асырылатын операциялардың экономикалық негізділігін тексеру іскерлік сыйлықтармен, өкілдік шығыстармен, қайырымдылық қайырымдылықтармен, сыртқы консультанттарға және басқа да салаларға сыйақылармен алмасуға қатысты жүргізілуі мүмкін. Бұл ретте мән — жайлардың-заңсыз әрекеттердің индикаторларының болуы, оның ішінде: сипаты айқындалмаған не күмән туғызатын қызметтерге ақы төлеу ескеріледі; қымбат сыйлықтар беру, көліктік, ойын-сауық қызметтеріне ақы төлеу, сыртқы консультанттарға, мемлекеттік немесе муниципалдық қызметшілерге, аффилиирленген тұлғалар мен контрагенттердің қызметкерлеріне өзге де құндылықтар немесе игіліктер беру; делдалға немесе сыртқы консультантқа қызмет көрсетудің осы түрі үшін әдеттегі төлемнен немесе төлемнен асатын сыйақы төлеу; нарықтық бағадан айтарлықтай ерекшеленетін бағалар бойынша сатып алу немесе сату; күмәнді қолма-қол төлемдер.

14. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы құқық қорғау және өзге де мемлекеттік органдармен ынтымақтастық

22. Құқық қорғау органдарымен ынтымақтастық медициналық ұйымның сыбайлас жемқорлыққа қарсы декларацияланатын мінез-құлық стандарттарына нақты бейілділігінің маңызды көрсеткіші болып табылады.

22.1. Медициналық ұйым Еңбек міндеттерін орындау барысында өзіне белгілі болған сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты дайындау немесе жасау туралы ақпаратты құқық қорғау органдарына хабарлаған өз қызметкерлеріне қатысты қандай да бір Санкциялар қабылдамайды.

22.2. Құқық қорғау органдарымен ынтымақтастық әртүрлі нысандарда жүзеге асырылады, соның ішінде:

сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша ұйымның қызметіне инспекциялық тексерулер жүргізу кезінде бақылау-қадағалау және құқық қорғау органдарының уәкілетті өкілдеріне жәрдем көрсету; жедел-іздістіру іс-шараларын қоса алғанда, сыбайлас жемқорлық қылмыстардың жолын кесу немесе тергеу жөніндегі іс-шараларды жүргізу кезінде құқық қорғау органдарының уәкілетті өкілдеріне жәрдем көрсету.

22.3. Медициналық ұйымның басшылығы және оның қызметкерлері: құқық қорғау органдарының сыбайлас жемқорлық фактілерін анықтауы мен тексеруіне қолдау көрсетеді; құқық қорғау органдарына сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар туралы деректерді қамтитын құжаттар мен ақпаратты сақтау және беру жөнінде қажетті шаралар қабылдайды.

22.4. Медициналық ұйымның басшылығы және оның қызметкерлері бақылау-қадағалау, сот немесе Құқық қорғау органдарының лауазымды адамдарының қызметтік міндеттерін орындауға араласуына жол бермейді.